

ՄԱՐԻ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Տարեկան գինն է 6 Արծաթ Մեծիպի.
Վեցամսեայ 3 1/2
Մեկ ծանուցում տողին 2 դուրուշ է
Ստորագրութիւնները կանխիկ են:
տարագրութիւնները ամեն ամսայ 1 1/2 է
1 1/2 կըսկսին:

Դուք երբայից լրացիւնեալն նամակ
ծախքը առնողին վրայ է:
Լրացողս վերաբերեալ նամակ կամ որ եւ
կըն գրութիւն Եւրոպայի պիտի ուղ-
ղուի. եւ ասոց նամակ ծախքը վրայ
կողին վրայ է:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒԳՈՒԼԻ 13 ԹԱՆԵՍ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՆՈՒՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Դեպք 17 յունիս.

« Եւրոպայի կառավարութիւնը դեռ
պահանջողովն պիտի հրաժարի եթէ Եւ-
րոպայի նոր սահմանին բաժանումը Եւր-
ոպայի տնային տնային »

Դեպք 19 յունիս.

« Մեղքիւն Օսմանի լրացիւնը կը
ծանուցանէ թէ դեպքանաժողովն երեկ
վերադարձնելու գումարներ և երեք ժամ նիստ
ընելու է »

« Զուլում 23 չորեքշաբթի օրը նո-
րէն պիտի դուրսգործուի »

« Զիշեալ լրացիւնը կը յուսար որ դեռ
պահանջողովն յաջող արդիւնք մը կունեն-
այ »

Դեպք 19 յունիս.

« Բոլոր լրացիւնները կրնան թէ դեռ
պահանջողովն լուր արդիւնք մը չունենցաւ,
և հասանալիս է որ ամսայ 26 ին թիւ
մուծիւնները վերադարձնուին »

Դեպք 20 յունիս.

« Դեպքանաժողովն յունիս 18 նոյն-
այն մէջ Մեղքիւն երեսփոխանն առաջար-
կեց որ Եւրոպայի-Օսմանի յիշեալ զբաղ-
ման սահմանագիծը որոշուի ինքիւր չէզոք
տէրութեան մը իրաւարարութեանը յանձ-
նեն »

« Պատերազմող տէրութեանց երես-
փոխաններն Մեղքիւն այս առաջարկու-
թիւնն իրենց կառավարութեանց հարցու-
նելու պայմանաւ ընդունեցին »

Դեպք 23 յունիս.

« Դեպքանաժողովը ամսայ 25 շա-
բաթ օրը կրկին պիտի գումարի. Ար հա-
ւաստեն թէ այս նիստը վերջնաւ պիտի ը-
լայ »

ՊՈՐՈՒՅԻ ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՀԱՆՈՒՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Դեպք 25 յունիս

Օսմ. Բոսնիոյ թիւ 473/8 474/8
Օսմ. Փոխապետութիւն 1863թ. 691/8 703/8
Օսմ. Փոխապետութիւն 1863թ. 704/8 714/8

Դեպք 25 յունիս

Օսմ. Բոսնիոյ թիւ 473/8 474/8
Օսմ. Փոխապետութիւն 1863թ. 536 23
Օսմ. Պանքա 701 23

Օրինադատարին լրման պայմանագրով
կը մտնենայ և դեռ դեպքանաժողովը չկը-
ցաւ բան մ'ընել. 3 յունիս 6/18 ին նիստը
վայրկեան մը յուսարեց իտալացիութեան
բարեկամները, բայց ետքէն եկած լուրերն
այս յոյսն ի դերն կը հանեն »

Մենք թէպէտ շատ վատհաւթիւն
չունենք հեռագրաւորութեան վրայ, մանա-
ւանդ անոնց որ պաշտօնական աղբիւրն
եղած չեն, բայց արդէն խորհրդակցու-
թեանը տարաւոր և ապարդիւն վիճակը
տեսնելով և հետզհետէ ծագած կամա-

ւելցած նորանոր դժուարութիւնները
կատարելով, չենք կրնար մեծ յոյս մը հիմ-
նել այս իտալացիական արտադրութեան վրայ,
որուն դործը Եւրոպայի պատերազմին եւ
տե Գարիբու զորմարտած դեպքանաժո-
ղովն դործէն շատ աւելի ծանր ու դժ-
ւարին կերելի, որովհետեւ լուծուելով իրեն-
դիրը կամ մանաւանդ ինքիւններն աւելի
կընձուսան »

Եւրոպայի պարզ ու դիւրին երեցածը
այն է զինադադարի ինքիւր օրինադժ-
ւարութեանց հանդիպեցաւ յայտնի է:
Եթէ ասիէ չափեց, երկրպիսն բաժան-
ման և նոր հաստատութիւն իշխանութեան
ինքիւններն ալ որ իրեք ծանր դժուար-
ութեանց ենթակայ են, դեպքանաժող-
ովն արդեանցը վրայ մեծ յոյս մը չենք կը-
նար ունենալ »

Եւրոպայի բաժանման ինքիւր վրայ
դերմանական տէրութեանց պահանջում
ները ու միայն Տանիմարցի կառավարու-
թեան արտադրութիւններն իրատ հե-
ռու են, այլ մէկ մէկէ ալ. Եւստրիա
Բուսիա և Գերմանական դաշնակցու-
թիւնը դատ դատ և իրարմէ իրատ տարբեր
պահանջումներ կրնան. նմանապէս նոր
հաստատութիւն Եւրոպայի-Օսմանի յիշ-
եալ զբաղման վրայ դուրեկը նոր իշխանին
վրայ ալ մեծ անհամաձայնութիւն կայ մէ-
ջերկին: Գերմանական դաշնակցութիւնն
Եւրոպայի իտալացիութիւնի դուրսը կառաջարկէ,
Ռուսիա և Բուսիա Օրտէնպուրի
դուրսը, Եւստրիա ալ Սլուսիա Սա-
գա իշխանը. ասոց երեքն ալ հին ժա-
ռանգական իրաւունքներ յաւաք կը ըն-
րեն իշխող երկրներուն վրայ »

Եւստրիա դժուարութիւնները լու-
ծելու համար, Մեղքիւն ինչպէս կերելի
դեպքանաժողովն յոյս կորելով, առա-
ջարկեր է Եւրոպայի չէզոք տէրութիւն
ներէն մէկ իրաւարար կարգել, և անոր
յանձնել այս ինքիւր պայմանը »

Եւստրիա դժուարութիւնները եթէ պատե-
լապէս տէրութիւններն ընդունին, Եւր-
ոպայ այս ծանրութեան դեպքանաժողովն
իր վրայէն նեղած կըլայ. բայց ասանք
թէ պիտի ընդունին »

Եւստրիայ Ռուսիայ և Բուսիայ թա-
ղաւորաց այս օրերս իրարու հետ տես-
նուիլն ալ աննշանակ դէպք մը չէ ներ-
կայ պարապմունքուն մէջ. Ռուսիայ կայ-
սեր Պէրլին հասած ըլլալն անցեալ շաբ-
թու ծանուցինք. Եւստրիա ալ կը
մանաւոր թէ Ռուսիայ և Եւստրիայ կայ-
սերը Բալթիկէն կ'ապաստուին հանրային
ջուրերը մանկու համար. Եւրոպայ Եւստ-
րիայ կայսրը Բարլուպտ պիտի երթայ
Բուսիայ թաղաւորին հետ տեսնուե-
լու. Եւստրիա թաղաւորական տեսակցու-
թեանց լոկ քաղաքապետութիւն չլրա-
լուն մէկ զինաւոր ապացոյցը շատ է որ
իւրաքանչիւրն արտաքին դործող պաշտօն-
եայն ալ հետ է. Իսկ նպատակին գաղով,
ոմանք Տանիմարցի ինքիւր կը կարծեն,
ոմանք ալ եւրոպայի արքայաժողովն իրեն-
դիրը որ այս օրերս նորէն երևան ելած
է, և որուն այս անգամ Մեղքիւն դէմ
կենալու դիտաւորութիւն չունի կըսեն »

Թունուղի ապաստարանութիւնը մի և

նոր վիճակի մէջ կը շարունակէ, և ինչ
վիճակներէն չի խուսափիր: Գաղղիոյ
լրագրող խօսքին նայելով, այս դործին մէջ
ալ Մեղքիւն և Գաղղիոյ քաղաքականու-
թիւնն իրարու ընդհարելով, ակալական իշ-
խանութիւնը երկու հակառակ աղբիւրն
թեանց մէջ անգը մնայած կը տատանի, և
հետեւորդ արտադրութիւնը փոխանակ
ակարանաւոր. առաւել ծարակ կը դան-
կ և կը բոլորելի եղբ »

Գաղղիոյ լրագրողները ձեգայիլն ընդ-
հանուր կառավարել և Մալթոսի դուրս
մեծանուն Բէլիսիէ մարտն իրեն յու-
ղարհաւորութեան և թաղման պատմու-
թիւնը կըսեն, որ մեծ փառաւորութեան
կատարուել է Գարիբու մէջ »

Յիշեալ լրագրողները նաև վստահեալ
զորապետին համառօտ կենսապրութիւնն
հրատարակած ըլլալով, անոր կարգէ դուրս
աներկիւղութեան ու պաղարկանութեան
նը ապացոյց եղող հեռեւեալ զարմանալի
դէպքը կը պատմեն »

Իր զորապետութեան ժամանակ օր մը
Մեղքիւնի Սոստանդին քաղաքին մէջ
զորահանգէս ընելով, որտեղ ըստած զին-
ւորն մը բարկացել ու դարկել է »

Օրինուորն անմիջապէս արքանակը
քաշելով Բէլիսիէ զորապետին վրայ պար-
պեր է, բայց արքանակը կրակ չէ ա-
ռել. ապա թէ ոչ զորապետն անմիջապէս
ալ մեռնել »

Բէլիսիէ առանց բնաւ այլալեւու նոյն
գունդին հարկաւորութեան դարձեր, և ա-
րիւղապետ, ըսել է, այս մարդը ութ օր
պատմէ ասանկ անդիման դէպք դործա-
ծելուն համար » և հանդարտութեամբ
զորահանգէսը շարունակել է »

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մայրաքաղաքի իշխան Բարձր Բու-
ղա պէյը երկուշաբթի օրը օգոստոսիաւ
Ինքնակալին ներկայանալով, հրաժեշտ
մատոյց. և Եւրոպայի կայսրն ալ այս առ-
թիւն առաջին կարգի Օսմանիէ տեսնա-
կուս պատուանշան մը շնորհեց անոր »

Բարձր Բուղա իշխանը նոյն օրը
իրիկունս դէմ կայսերական Պէրլին շո-
ղեմունով մայրաքաղաքէ մեկնեցաւ Բու-
թիէնէ և անկէց Պուրթէ երթալու հա-
մար »

Մայրաքաղաքի Բուղա Եւրոպայի
ան լրագրին խօսքին նայելով, դաշնակից
տէրութեանց դեպքանաժողովն և Բ. Գրան
արաքին դործող պաշտօնատան ընդհա-
նուր քաղաքապետ վեմամայի Եւրոպայի
անցեալ կիրակի օրը Մեղքիւն դեպքա-
նատուելու դուրսուելով, Մարտո-Սալա-
քիոյ մէջ պատահած վերջին անցքերուն
վրայ խորհուրդ ընել, և Բուղա պէյն
առաջարկած նոր բարեկարգութիւնները
քանի մը թիւթե փոփոխութիւններով ըն-
դունելու ու ստորագրելու են »

Անորից ինքիւրն ալ զոհացուցիչ
կերպով կարգադրուել է »

Մայրաքաղաքի յունաց Եւրոպայի
անուն լրագրին իր յունիս 9 թուան մէջ
Նիկիէն նամակ մը հրատարակած է, ու

րուն մէջ ըստած է թէ աղի մեղադրած
որ վերցած է օգոստոսիաւ կայսրն հրա-
մանաւ. Թէպէտ և այս լուրը երկրորդու-
թեամբ հրատարակուած է, այսու ամե-
նայիւն մեծ շփոթութիւն պատճառեց
մայրաքաղաքի վաճառանոցին մէջ »

Ռուսի պաշտօնական կերպով հրաւեր
եղած է մեզ այս լուրը սուտ հանելու:
Այստեղիւն կառավարութիւնը ոչ աղին
զինը չափաւորած է, և ոչ ալ չափաւորե-
լու դիտաւորութիւն ունի երբեք »

Բուղա Եւրոպայի մէջ կարգաւոր-
թե օգոստոսիաւ Ինքնակալը նախկին ծո-
վային դործող պաշտօնեայ բարձր. Մեհ-
մետ Եւրոպայի առաջին կարգի պաշտա-
կոյ Օսմանիէ պատուանշան մը ընկեր է,
հրաման ընելով որ արդէն ունեցած ա-
ռաջին կարգի Օսմանիէի գոհարապար-
պատուանշանին տեղ նոյն արծաթեայ նոս-
շանը կախն »

Եւստրիա Թէրքիւնի մէջ Եւրոպայի
հրատարակած էր իր երեքշաբթի օրուան
թերթին մէջ Բուղա Եւրոպայի մէջ
տեսնուած է ընելով. Բայց պարմանա-
լին սա է որ այսուրը Բուղա Եւրոպայի
շաբթի օրուան թերթին մէջ այն է երկու-
օր ետքը հրատարակուած տեսնուեցաւ:
Եւստրիա Եւրոպայի չիլցանք մեկնութիւն
մը տար »

ԱԶԳԱՅԻՆ

Եւրոպայի Բաղադրական Ժողովը ան-
նելով որ օրինաւոր ատեան բանալու հը-
նար չկայ, մանաւանդ նկատելով որ Ժո-
ղով տեսակ մը դադարման վիճակի մէջ
կը գտնուի, քանի որ Ժողովականներուն
մէկ մասը միշտ բացակայ, և նորոգումն
գամներն ալ մեծ մասամբ հրաժարած են,
միւս կողմանէ նկատելով որ ազգային գոր-
ծերը բոլորովին երեսի վրայ ձգելն անխո-
հեմութիւն և անոնց անօրինութեան պա-
տասխանատուութիւնը զլրալին Ս. Պատ-
րիարք Զօր վրայ թողուլ խղճի դէմ է,
առժամանակեայ միջոց մը մտածել է, այն
է թէ շաբթու մէջ օր մը Ս. Պատրիարքին
աջակցին այն Ժողովականները որ կը հա-
ճին ներկայանալ ի Պատրիարքարան, և
խիստ ստիպողական դործերը Ս. Պատրի-
արք Զօր համաձայնութեամբ անօրինեն
և եղած անօրինութիւնները յատուկ տու-
մարի մը մէջ արձանագրելու ամեն և ստո-
րագրեն, մինչև որ Բնդհանուր Ժողովն
իր կազմութիւնն և Բաղադրական Ժողովն
ալ իր ամբողջութիւնը գտնէ. ուստի ոչ
բողոքներ է երեքշաբթի օրերը ժամ 5 էն
մինչև 10 սոյն գումարման սահմանը, և
ի պահանջը հարկին ազգային երեսփո-
խանաց ալ այս արտաքոյ կարգի անօր-
նութիւնը ծանուցանել ի դիտութիւն »

Եւրոպայի անկանոն վիճակ մը որ ան-
միջական զարմանի կարօտ է, և որուն վը-
րայ առանց աւելի խօսք ընելու ազգային
երեսփոխանութեան խորին ու շարժութիւն
նը կը հրաւիրենք »

Ա. երգիչեալ որոշման համեմատ եր-
կու շաբաթ է ի մեկ երեսն աստուրցոյ կար-

քի անօրէնութեան մէկ քանին ասոնք են :

1. Տնտեսական խորհուրդն յայտնելով է թէ Ս. Փրկչեան հիւանդանոցի հոգաբարձութիւնը՝ նոյն ազգային տան շէնքը բողոքով նորոգելու պէտք զգալով, և անոնց կեդրոնական սնունդէն նպաստ խնդրելու նորոգութեան գործն իւր վրայ առնելով, Տնտեսական խորհուրդն հաւանութիւն տուել է, նկատելով մանաւանդ որ Նորիկեան Մեծ. Նշան աղան ապահովարը մը տուել է խորհրդոյն վճարահարկէն համար որ Հոգաբարձութիւնն այս գործը կամաւոր նուէրներով գլուխ պիտի հանէ :

2. Պատրիարքարանի կողմէն անցեալ ներք Ս. Դրան գործակալ ընտրուած Համի Սինաս անուն անձը քանի մը պարագայից մէջ իր պաշտօնն ուղղութեամբ կատարած չըլլալու ամբաստանութեանց ներքեւ ինկած ըլլալով, որոշուել է անոր ջապէս իր պաշտօնէն դադարեցնել, և վերան եղած ամբաստանութեանց կէտերուն քննութիւնը Պատասխանական խորհրդէն ինչ անձնել, և եթէ յանգաւոր դրուելու, արժանաւոր պատիւը անօրինակ : Հետեւաբար նախորդ գործակալ Ս. Պարզանը դարձեալ իր պաշտօնին դըրելու է :

3. Երկնայեք տմնք խնդրել են որ Բաղրապատէն Մեծ. Պատրիարքարանը Երկնայեք առաջնորդ կարգուի, ինչպէս որ սոյն խնդրելով Արծաշխան ժողովին ալ առաջարկել են եղեր :

Սահայն Ս. Պատրիարքն յայտնելով թէ Արծաշխան ժողովն այլ և այլ նկատմամբ արժան չէ տեսած յիշեալ վարդապետն առաջնորդ կարգել, այլ լոկ Պատրիարքական փոխանորդ անուանելու որոշում ըրած է, ուստի որոշուել է յիշեալ վարդապետը Պատրիարքական փոխանորդ կարգել Ս. Պատրիարք Հօր կոնդակաւ և Ս. Դրան հրովարտակաւ :

4. Ս. Երուսաղէմի միաբանութեան ընտրական գործողութեանց անդեկագիրն օրինակ որ դրանուելով՝ որոշուել է որ օր առաջ Պ. անօրէնութիւնն ալ զօրութիւն միաբանութեան :

Քաղաքական ժողովը Սամաթիոյ թաղին մէջ ժամանակէ մ'ի վեր ծագած անհամաձայնութեանց վերջ տալու համար՝ Արծաշխան ժողովոյ ասու նապետ Պեր. Ներսէս եպիսկոպոսը և Քաղաքական ժողովոյ անդամներէն մեծ. Արծիկեան Մարգարէի պէտք յատկապէս քննել կարգել :

Սամաթիոյ թաղական խորհուրդն ասկէց քանի մ'ամիս առաջ խնդրելն հրապարակաւ տուած, այն հրապարակներ Քաղաքական ժողովէն ընդունուած, նոր թաղական խորհրդոյ մ'ընտրութեան համար պէտք եղած հրահանգները տրուած, երբոր քուէարկութեան կը ձեռնարկուէր, նախորդ թաղական խորհրդականներէն մէկը՝ Կես հրապարած չեմ և պաշտօնս պիտի շարունակեմ ըսելով դատ բացել և քուէարկութիւնը մինչև ցայսօր անդործադրելի մնացել էր :

Չնք գիտելով ի՞նչ պարզաբան այս կէտն ուղարկութիւնէ վերաբոյցաւ ի սիրգբան, որով յիշեալ թաղին մէջ կերպ կերպ տարաձայնութիւններ ծագեցան, յունկեաւ ծախքեր եղան, և հասարակութեան քուէն ալ տեսակ մը խաղաղիկ կարգ անցաւ : Բայց որովհետեւ անցեալը քննադատելը ներկային օգուտ մը չունի, ուստի քանի որ Քաղաքական ժողովն յիշեալ թաղական խորհրդոյ հրապարակաւ պատճառն հարցունելով յատուկ քննիչներ որոշած է, անպատեհ չթուելով մեզ յիշեալ թաղեցոյ ներքին նպատակն և կամքը՝ որչափ որ խնայած ենք՝ կանխապէս յայտնել, որպէս զի արուեստը նոր ուղղութիւնն ալ գործադրելի ըլլան և լոկ գրութիւն չմնան :

Միայն գիտելի է որ Սամաթիոյ թաղին մէջ հաւասարութիւն կը տրիւ և ոչ այս կամ այն անձի ազդեցութիւն, որով թաղն ասոր կամ անոր խաղաղիկ չըլլար, այլ կուգէ հնազանդիլ այն ամեն պահ

հանջմանց՝ որոնք օրինաց հետեւութիւններ են :

Օրէնքը կը պահանջէ որ թաղին խնդիրը գործով վերջանայ և ոչ խօսքով : Բայց արդեւ քանիս : Սամաթիոյ Ս. Պերսէս եպիսկոպոսն ի սիրգբանէ հետէ իր թաղեցիներ կը հոգացուի, որով պարտքն ու ստացուածքն ալ թաղեցիներ կը վերաբերի : Երբ, նախկին եկեղեցականութիւն, տնտեսաց հոգաբարձութիւն, դպրաց ընկերութիւն և այլն և այլն, հասարակութեան կողմէն տեսչութիւններ էին, և հիմա ասոնց ամենեւեւ Սահմանադրութեամբ թաղական խորհրդոյ իրաւասութեան տակ անցած են :

Ոչ որ իրաւասութեան հաշիւ չտար, ըսել է թէ գործը արդիւնէ կը պահէ, և եթէ ներքին է ըսել՝ տղային գործող մատակարարութեան մէջ տեսակ մը ներդրութիւն ըրած կը սեպուի : Ուրեմն քանի որ նոր քննչաց դատելիք խնդրանք մէջ նախկին եկեղեցականներ, հոգաբարձութիւններ, դպրապետներ և այլն և այլն կան, կարծենք հարկ է որ ոչ միայն հաշիւներն աւանդուի, այլ և եթէ Պարզան թաղական պատշաճ տեսնէ՝ հաշուետուութիւնը մերժուած ատեն մերժողներն հասարակութեան ծանուցուին :

Երկրորդ՝ մեր ազգին մէջ ուր որ խնդիր լինի մը ծագի, սովորութիւն մը եղած է որ քննիչը կամ ազգային ժողովը հաշուութիւնն և խնդիրն ի իշխու կը դրնեն, և հաշուութեան նման ծանր դատելով՝ խնդիրը շատ անգամ պահանջի ներքեւ կը խորհն :

Մեզի կը թուի թէ Սամաթիոյ պահանջներէ ալ կշտացած է, ուստի կառաւարկելը որ խնդիրն ու հաշուութիւնն այս անգամ ալ դարձեալ կշտոյն երկու ծայրերը չգրուին :

Հաշուութիւնը խնդիր մը լուծման հետեւութիւնն է : ուստի քննիչ յանձնաժողովը եթէ իր այս փափակ պաշտօնն ապարդիւն ընել չուզեր, ոչ միայն անձանց հաշուութեան, այլ անկէ առաջ պէտք է խնդրոյ նկատալէ լուծման աշխատի և բարոյապէս ալ դադարաբար կամ նպատակաց հաշուութեանը : Ասոնց ասոնց խաղաղութիւնը միշտ առժամանակեայ, միշտ առ երկուսի, և ներքին մեղքով միշտ պատիւ կը թուի մեզ, և ներքին թաղական խորհուրդն ալ դալքէն ալ միշտ հրապարակաւ ենթակայ :

Երրորդ՝ մասնաւորաբար Պեր. Ներսէս սրբազանն կը խնդրենք որ անգամ մը թաղին նպատակարար քահանայից դասուն ժողովութեան հետ ունեցած վարմունքն ալ քննելու բարեհաճի, և եթէ ուղղութեան պէտք տեսնէ՝ անձամբ անօրինակ, որովհետեւ մեզի եղած յաճախ և դառն արտունջներուն նայելով՝ քանի որ այդ հաշուութեան միջոցով դատը բարեկարգութեան դէմ իրրեւ ժայռ կը յամուի կը կենայ, և իր կրօնական ազդեցութիւնը չարաչար գործածելով՝ թաղական խնդիրը մէջ ծածկաբար յետադիմութեան խաղ կը խաղայ, ի զուրէն Արծաշխան ժողովը դրուար կանոններն ալ, կոնդակներն ալ, հրամաններն ալ, և այլն :

Ար խնդրենք, որ Պեր. Ներսէս սրբազան քննէ անգամ մը թէ անցեալները քահանայից բարեկարգութեան համար առ քահանայից դասն ուղղուած կանոնադրութեան մէկ կէտն անգամ գործադրուած է, կամ քահանայից ընտրութեան հարցը դուռն է, դպրոցին մէջ քրիստոնէականի այցելութիւն մ'ըրած են :

Մենք վստահութեամբ կրնանք բռնել որ ասոնց մէկն ալ եղած չէ : ասոր թէ ոչ՝ հարկաւ քիչ մը բարեկարգութիւն պիտի ունենային, հասարակութեան վարկըն ու համարումը վաստակած պիտի լիլային, և չնայն պատճառներով բանկալն առջև չպիտի կանգնուէին ի դպրակալութիւնն ժողովութեան :

Այս մեր գիտողութիւններն յուսանք թէ չեն վերադարձնուի յանձնաժողովն ուղարկութեան, և կը հաւատանք որ դուրէ թաղական գործէն առաջ սոյն բարեկարգութեանց համար ընտրուած է Պեր. Ներսէս սրբազան :

Վերջապէս կը յուսանք թէ Սամաթիոյ քննիչ յանձնաժողովն անցեալը փոխարինելով կը մոռցնէ, և ներքին ըստ այնմ կը յարգարէ, որով թաղին ապագայ բարեկարգութիւնն ամուր հիման վրայ հաստատելով, համայն թաղեցոյ շնորհակալեացը վրայ իրաւունք կ'առնայ :

Չմոռնանք բռնել որ մեր այս գիտողութիւններն ուրիշ քանի մը թաղերու ալ կրնան իրաւամբ պատկանիլ :

Պատրիարք առաջնորդ Պեր. Ս. Մկրտիչ Ս. արքեպիսկոպոսը որ ժամանակէ մ'ի վեր անձնական տիրութեանը դարձան ասանելու, առ թիւ Իւրիկը դրուելու, անցեալ հինգշաբթի օրը մայրաքաղաքս եկաւ :

Գիտելու արժանի է որ այս օրերս ութ եպիսկոպոսներ կը գտնուին մայրաքաղաքս, բայց ի Սրբազան Պատրիարքէն :

Պեր. Սարգիս եպիս. նախկին Պատրիարք :

“ Գեորգ եպիս. ”

առաջնորդ Պրոսպար :

“ Երիտասկէս եպիս. առաջնորդ Մարգարէն : ”

“ Մկրտիչ եպիս. առաջ. Պատրիարք : ”

“ Յովսէփ եպիս. Երեսեան առաջնորդ Պատրիարք : ”

“ Սահակ եպիս. փոխանորդ Ս. Երուսաղէմ : ”

“ Յովսէփ եպիս. Պատրիարք : ”

“ Կան. քարտիչ Օրթոդոքս : ”

“ Ներսէս եպիս. քարտիչ Խառնակ : ”

Օգոստոսիաւ Խնդակալին երջանկաւէտ դահակալութեան տարեգարծին առ թիւ այս իրիկուն ընդհանուր կուռնք մը պիտի ըլլայ Պէպքե արտաքին գործոց պաշտօնեայ բարձրագոյն Եպիս. փառապետ Ս. Սարգիսը :

Երկու շաբէնաւ պատրաստուած են, որոց մէկը իրիկուն ժամ Վին կանուրէն հրաւիրեցին անոնքով և Պէպքե Ս. Օրթոդոքս հանգիստով Պէպքե պիտի երթայ : Միւսն ալ նոյնպէս ժամ Վին Պէպքե քուէներէն ելնելով՝ թաղական ու Երեւնի գեղ պիտի հանդիպի և Պէպքե պիտի երթայ :

— Պատրիարքն իսկաւ ցաւալի լուրեր կը հաւանէ :

Յայտնի է որ վերջին օրերս 8000 ժողով Զեբեդ գաղթականներ զօրութեան այն կողմերը :

Այս գաղթականներէն մաս մ'ալ Պանարմայէն 212 ժամ հետեւ Լիւմնի դիւղը զբոսել են բնակութեան : Բայց տեղեւոյն թաղական խորհուրդը նկատելով որ նոյն իսկ բնակիչները՝ մեծ մասամբ բացթողեալ կը բնակին տուններին շրջանով լեցուն ըլլալուն համար, ուստի չորս քաղաքի ջաղացը կը պատրաստէ Զեբեդ գաղթականներուն բնակութեան :

Սահայն Պատրիարքն միւսիւր Հասան պէյն առաջնորդութեամբ Օրթոքս համի Արարիկս անուն . . . հայուն զիւղացոց շնորհները դուրս թափելով տունները բռնի պարտել կուտայ և թաղական խորհրդոյ զորս անդամներն ալ ծեծելով Պանարմա կը տանի կը բանտարկէ :

Այս տխուր լուրերն արդէն Ս. Պատրիարք Հօր եկած ըլլալով, անուշտ ենք որ Սրբազան հայրը կայսերական բարեկարգում կառավարութեան արդարապէս կամայք հակառակ գործուած այս անկարգի բռնութեանց առաջն անուանելու համար հարկ եղած օրինաւոր ջանքն ի գործ դնելէ ետ չկենար :

— Մարաշէն յունիս 2 թուով մայրաքաղաքիս Բուրիէ տ'Օրթոքս լաղրին դըրուած նամակի մը մէջ հետեւեալ լուրեր կը կարդանք որոնք ստուգութեան կարգաւ կը երեւին մեզ :

“ Այս վերջին օրերս կէս դիւրեւան մօտ քաղաքիս բանտերուն մէջ արձակ մ'եղաւ : Աշիւ փառն թէ և տիրութեամբ

զբաղեալ, սակայն այս անկարգութեան լուրն անկողնէն պէս շտապով քանի մը զինուոր հաւաքեց և անկարգութեան տեղը երթալով տեսաւ որ խռովարարներն արդէն յաղթող ելել էին :

“ Կանոններն բանտարկեալ շղթաներն առնելու և պահապաններուն վրայ յարձակելով մէկ քանիս չարաչար վերաւորելէ ետեւ մեծ մասը փոխել էին : ”

“ Պաշան անմիջապէս արդու միջոցներ անօրինակ փախտարարներէն մէկ քանին ձեռք ձգեց, բայց յանդիմադրները զինուորական զօրութեան հետամուտութիւնէն ապաստեցան : Ըսոյց մէջ կը դանուալն երկու Օրթոքս յիշխաններ՝ որոնք երկու տարի առաջ Օրթոքս լուրն լեւան մէջ պատահած անցքերուն պատճառաւ բռնուած էին : Այս իշխաններն իրենց հայրենիքը վերադառնալով Օրթոքս ժողովը զէն եռանդալից ստուգութեամբ ընդունուեցան : ”

Այս նահանգին վիճակը միշտ միեւնոյն է : Տեղեւոյն բնակիչները կառավարութեան հարկերը չեն ուղեր վճարել, և բնաւ չեն հաճիր հրապարիկ այն տեսակ մ'անկախութեանն որուն մէջ միշտ ապրած են : ”

— Բուրիէի Օրթոքս Մեթիք քաղաքէն մայիս 30 թուով դրուած նամակ մը կը ծանուցանէ, թէ մայիս 28ին հինգշաբթի օրը հաւիթի մեծութեամբ կարիւստ տեղադրով՝ Օրթոքս շնորհակալներ ճանապարհ և Երեսեան քաղաքէն հոն հաշուութեան տեսչութեան հոն ձեռք բողոքովն ապահանք է, և 15 օր շարունակ անձրեւ գաղով և Սեբիւտ լիւ բուռած գետը յորդելով՝ եղբորը դանուած հոն ձեռք ապահանքէն զտա՝ երկու ձանքորդ և կառք մ'ալ կառապանով մէկ տեղ չուրն առել տարել է և թէպէտ ձանքորդներն ազատուել են, բայց ձիւրն ու կառապանը չեն կրցր աղաղիլ :

“ Նոյն նամակը կը ծանուցանէ նաեւ թէ քանի մ'օր շարունակ երկրաշարժի ցնցումներ տատանել են, բայց բարեբաղդաբար վնաս մը չէ եղեր :

— Սեբիւտի եկած լուրերը տիրութեամբ կը ծանուցանեն թէ շարունակ անձրեւներ գաղով դետերն յորդել, և Սեբիւտի, Երեսեանի ու Բեմիքի նահանգաց մէջ ցաւալի աւերակներ ընդեն : Հին ձոցամենամեծ մասն ալ ջուրերէն ողողելով՝ ապրիկներ են : Երգած վնասը 50 միլիոն դուրուշ կը հաշուեն, իսկ որ առաւել աղետալի է, այս վնասներուն վրայ մասնաւորապէս ալ երեսան երեւն սխեր են :

— Երեւանի թիւ օրը մայրաքաղաքիս կանոնք բանտին ներքին պատերէն մէկը փլուելով, արար կին մը՝ որ խոհանոցի սպա, սարկութիւն կրնէր հոն, փրտապետներն ներքեւ մնաց, բայց անուշալի կերպով զինքը ողջ դուրս հանեցին քանի մը թեթեւ վէրք միայն առած :

Պ. Չամուրճեան Տերոյնց պատուելիին և լըբաղրոյ խմբագիր-անօրէնին 1861 մարտ 16 Կրօնական ժողովոյ առջև ըրած խօսքերուն ատենադրութեան շարունակութիւնը :

Պ. Իւթիւճեան. — Օտուանից զՊ. Չամուրճեանը միջնադարեան հոռ. մեախան մը կը ձանչեմ, մոլեռանդ կամ անդրեւեռաց հոռ. մեախան մը, ճիղիկութեան շատադով և հաւատաւորութեան շեղմ. պաշտօնաւոր : Եւ աս' ապացոյցներս :

Պ. Չամուրճեան. Հայտատան լաղըքէն սկսեալ՝ Օրթոքս և Երեսեանի մէջ միշտ և անդադար պաշտպանած է ճիղիկութիւնը, և անոնց դէմ խօսող ու դըրոյններն իրրեւ անկրօն բամբասան : Հոռ. մի Պապին և եկեղեցոյն դէմ որ և իցէ կողմէ յարձակում կամ դպրեկը խօսք և բան միշտ հեքրած, և ջերմեռանդութեամբ նոյն եկեղեցին և անոր եկեղեցականները պաշտպանած : Իսկ հոռ. մեախանց կողմէ Հայտատանց Ս. եկեղեցոյ դէմ եղած թշնամաբնութեան երբեք պատասխանած և մեր եկեղեցին ու եկեղեցականները պաշտպանած չէ : Եթէ ըրած է նե, թող ցոյց տայ, ես տեսած չեմ երբեք :

Տես թիւ 643 :

Օգնական խմբագիր
Ա . Մ . ԳԵՈՐԳԵԱՆ

Խմբագիր-Տնօրեն
Կ . Ս . ԻԻԹԻԻՋԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ
Կ . ՊՕԼԻՍ ԶԻՆԻԼԻ ԽԱՆ